

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form

De som fiskar blir äldre och äldre. De blir färre och färre och det är svårt att få förnyring. Vi som har jobbat med fiskefrågor i regionsammanhang har ju setts som någonting som katten släpat in. När de här frågorna kommer upp i det förändrade omvärldsläget. Så har vi fått ett helt annat motiv för att utveckla fisket.

Ett av våra viktiga livsmedel i Sverige är fisk. Men av alla fiskar som konsumeras här idag så importeras runt 80 %. Det kan man väl säga är mindre bra om man tänker på livsmedelsberedskap. I podden idag så riktar vi in oss på småskaligt fiske. Vad krävs för att det ska kunna bidra ännu mer till vår livsmedelsförsörjning. Med mig så har jag tre personer som alla jobbat en hel del med just beredskapsfrågor med koppling till fisket. Riina Noodapera, Joakim Eriksson och Jonny Ståhl. Roligt att ha er här. Gör du här? Jajamen! Tack så mycket.

Riina! Du har väldigt många strängar på sin lyra. Bland annat så är du Estlands honorärkonsul på Gotland, eller hur? Ja, precis så är det. Jag är 100 % est och 100 % svensk brukar jag säga.

Ja, fast just idag så är du här i din roll som före detta projektledare för Hushållningssällskapet Gotland där du jobbat med hållbar och småskalig fiskerier på Gotland. Ja, och Joakim, du har tidigare lett ett projekt som heter Hållbara maritima mattraditioner i Kvarken som också är inne på detta. Mitt projektområde. Det berör, eller berör det rättare sagt kustområdet, Robertsfors, Umeå, Nordmalings kommun. Och så har vi Jonny Ståhl med oss som är vice förbundsordförande i Svenska Fiskarna.

Och sen är du även själv fiskare, eller hur? Det stämmer alldeles rätt. Svenska insjöfiskares Centralförbundet jobbar för att Sverige ska. Eller vi i Sverige ska äta mer fisk från sjöar. Hur många sjöar finns det i Sverige? Vi har ungefär 95 000 sjöar, så vi har en fantastisk resurs om vi bara lär oss att bättre ta vara på den. Forskare och politiker är överens om att det småskaliga fisket bidrar till såväl levande bygder som livsmedelsförsörjning och beredskap. Men näringen brottas också med vissa problem. Det är i alla fall delvis ont om fisk. Lönsamheten svajar för många och medelåldern för yrkesfiskare är hög. Jonny. Är det en korrekt beskrivning? Det är inte så dåligt med fisk som man skulle kanske tro, utan det som vi kämpar med är ju att vi behöver ha en större

medvetenhet om vilken resurssom den svenska insjöfisken är, och vi behöver också se den inte bara som sportfiskeresurs att leka med, utan vi måste också se fisken som den livsmedelsresurs som den har möjlighet att vara.

Riina, du har jobbat med flera projekt som handlar om småskaligt fiske och förädling och det är väl då mer havsfiske. Jo, visserligen så har vi också insjöar på Gotland, men vi har tittat på det som fångar i havet och på outnyttjade arter framför allt. Och att förädlade arter vi har. Plus att vi också jobbar med analyser av fisken. Om man säger att Östersjöfisken är så giftig, men det är den ju inte alls. Det överensstämmer inte med verkligheten. Det är ju okunskap.

Joakim. Hållbara maritima mattraditioner i Kvarken. Vad är då ett projekt som ska hålla kunskapen om de lokala fisketraditionerna vid liv? Läser jag på hemsidan. Hur då? Det börjar väl egentligen, som är som på många andra håll, att de som fiskar blir äldre och äldre. De blir färre och färre och det är svårt att få förnyring.

Och det som det här projektet tog sig an var dels att dokumentera här traditionerna som våra kustfiskare och de som fiskar och de som de för vidare. Sen har vi även haft som mål att kunna visa upp de här traditionerna och sprida budskapet, när ut genom sociala medier och ut genom kortfilmer där man får höra lokala, småskaliga kustfiskare berätta om sin syn på fisket och sin syn på vad det menas med hållbart fiske.

Jonny Hur ser du på potentialen för det småskaliga fisket.

Det småskaliga fisket och nu talar vi framförallt om Insjöfisket har egentligen en väldigt stor potential, men då måste det också finnas ett engagemang från samhället. Och då tänker jag på Havs och vattenmyndigheten och länsstyrelser när det gäller att gynna den som försöker att komma i gång med fisket, och det finns en hel del att förbättra där. Sen tycker jag också att man behöver ha ett större samarbete med livsmedelsindustrin för att fortsätta med produktutvecklingen. Det finns jättestora resurser inom industri och handel, men då måste det också finnas ett intresse och incitament från de företrädarna och de ägarna att vilja utveckla just det nationella

och i det förändrade omvärldsläget. Så har vi fått in ett helt annat motiv för att trycka på från staten och från myndigheterna när det gäller att utveckla fisket. För potentialen finns. Det handlar om tusentals ton som skvalpar runt i sjöarna. Om vi nu tar vitfisken också som en resurs. Och nu tänker du på beredskapsperspektivet.

Ja, det tycker jag är väldigt viktigt eftersom vi nu vet att vi importerar någonstans runt 80 %, kanske mer i vissa fall. Av all sjömat så finns det anledning att vi verkligen tittar på sjöfarten lite extra som vi har inom våra egna gränser. Men det är viktigt att komma ihåg att det är det som vi har nu i fredstid. Det är också det som vi får leva med under ett skarpt beredskapsläge, så därför krävs det att vi verkligen tar hand om resursen redan idag, på ett bättre sätt än vad vi gör nu.

Riina, vad är dina erfarenheter? Ja, jag hänger på här. Det som Jonny säger att vi måste faktiskt titta jättenoggrant på de resurserna vi har idag, så att vi inte tappar dem också. För det går inte på en sekund att ändra från läge noll till till beredskapsläge, utan vi måste vara beredda. Och här handlar det ju jättemycket om faktiskt det som vi tampas med. Vi har ju bra kontakt på länsstyrelsen som försöker hjälpa fiskarna som söker nya licenser, men det tar ju evigheter innan om man någonsin får tillstånd den här licensen för att. Havs och vattenmyndigheten upplevs här som en väldig bromskloss i hela det här arbetet, och där tycker jag att tittar man på husbehovsfiskarna så är de den resursen som vi har att räkna med. Men hur får man in dem i systemet över en natt så att de kan få sälja sin fångst, till exempel. Husbehovsfiskarna då, tänker de fritidsfiskare, eller.

Ja. De lägger nät och de fiskar i havet. Det är inte de som står längs stränderna och kastar med ett spö, utan det finns att husbehovsfiskeri på på på Gotland som är ganska utbrett när man fiskar flundra och man fiskar strömming. Man fiskar, piggvar och en hel del annan fisk. Men man får ju tack vare att man inte får ha en deltidslicens här i Sverige så får man inte sälja sin fisk. Joakim Ni hade ju med husbehovsfiskare också, eller hur? Ja. Det stämmer. Hur resonerar du kring dessa frågor? Nämen som Riina inne på så. Alltså ett lättare inträde till branschen är absolut en sådan sak som skulle kunna. Som skulle kunna vara viktig framåt. Vi var över till Finland och vad som nämndes i projektet som jag drev, och där fick vi höra om hur de jobbar med. De hade starka stödfunktioner för småskaliga kustfiske och de hade olika nivåer av licenser som gjorde det lättare att som småskalig komma in. Jonny Vad merskulle man kunna göra för att det ska bli ett? Som Joakim uttrycker det lättare inträde till branschen.

Ja, jag tycker man skulle kunna börja med att titta på om det går att ändra den fragmenterade ansvarsfördelningen när det gäller Fiskefrågorna. För idag så har vi Havs och vattenmyndigheten som har sitt huvudsakliga bevarandeuppdrag. Sen har vi Jordbruksverket som har ett

främjandeuppdragoch så har vi då SLU som bedriver sin forskning och rådgivning.Och sen har vi länsstyrelserna som tilldelar redskapdispensernär det gäller de stora sjöarna. Och någon riktigt enhetlig bildav vart man vill från nationellt håll med den svenska fiskeresursen. Det finns ju inte när det gäller konsumtion som är så tydlig

så att man behöver nog bestämma sig för att ta varapå resursen till att börja med. Och därefter såborde man ha en mer enhetlig förvaltning av resursen och allt ifrån

redskapstilldelning och dispenser och licenser och så vidare.

Vem ska ta ansvar för att det ska bli en mer enhetlig förvaltningoch mindre fragmenterat? Ja, det här är ju ändå ett nationellt ansvaroch det borde väl vara så att riksdag och regeringändå tar ett nytt grepp om fiskefrågorna. Jag håller med i det här falletoch tycker att det är ett högst prioriterat områdenär man pratar om att öka livsmedels. Den inhemska livsmedelsförsörjningen.

Med tanke på det beredskapsläge som. Eller det läge överhuvudtaget som vi har i Europa idag, att lokal fisk är en jättestor resurs i det hela.Om man pratar väldigt lite om det. Vad säger du om det här?Joakim Nej, men jag. Skulle väl kunna fylla påmed att när det kommer till kontakt mellan fiskebranschen och myndigheter.Så är det. Det är jätteviktigt att tajta till dialogen.Därför, om man kollar bakåt på hur det har sett utså kan man se att ganska mycket är inte så.

Jag har sett exempelvis rapporteringssystemoch vilket upplägg de har där, och det är inte användarvänligt för fem öre egentligen för fiskebranschen, utan man måste måste se till att fiskethar de hjälpmedel som behövs för att det ska vara lätt att göra rätt.Som fiskare just nu är saker onödigt krångligaför de som är branschaktiva. Det här som Jonny var inne på.Enhetlig förvaltning. Det lär ju ta ett tag till dess.Vilka mindre steg, eller hur jag nu ska uttrycka det,kan man ta för att hela den här värdekedjaneller hanteringen av fisken ska fungera även i kristid.

Jag tror det är viktigt att fisket själva har en del att göra med vilka produkterman erbjuder till restaurang, handel och allmänhet via fiskbutiker.

Vi ligger ganska långt efter både Östeuropa framför alltoch kanske även Centraleuropa. Vi har stort insjöfisk i Centraleuropaoch där tar man vara på allting. Man äter friterad mörtoch man har färsk produkter på ett helt annat sätt än vad vi har här.Så det finns flera vägar att gå. Nya produkter baserade på fisk.Det jobbas det på, eller hur? Det jobbas på ganska mycketoch där har jag haft nytta av min. Vad ska man sägaom min kulturella bakgrund på andra sidan

Östersjödär man har ätit allt möjligt som Jonny mycket väl säger.Man gör ju. Man gör konserver av det mesta och benen är kvar.

I industrin så som behandling, värme Värmebehandlas nästan alltingså benen försvinner och man har en helt annan kulturnär det gäller att äta fisk. Här ska allting vara benfritt och vackert.Och vad gör man av resten då? Ja Joakim, ni har recept, smakeroch traditioner från Kvarkens kust som ni kanske också har varit inne på.Det här samma som Riina och Jonny pratar om.

Vi tänker göra mat på fisk som kanske har börjatglömmas bort lite grann. Just det ja, det skulle väl kanske vara nättingensom som är ett sådant exempel. Men annars så har vi lokala fiskaresom börjar laborera med att göra surmört, och utifrån vad jag har hörtså ska det funka. Funkar ganska bra faktiskt.Surmört. Surmört istället för surströmming.Och jag vill minnas att det kommer lite som en reaktionpå att de har haft tuffare med strömming fångsterna.

Så då får de helt enkelt. Eller så har de valt att bli lite kreativaoch prova nya vägar? Surmört och friterad mört som mörten har.En lysande framtid alltså. Det kan det nog ha.Det kan ju Spiggen också ha. Säkert. Och andra konstiga fiskar.Smörbulten, som ju har kommit som en invasiv art.Hur blir man av med den på bästa sätt? Jo, man äter upp den.

Nu kommer folk att börja leta efter den här typen av fisk i butikerna.Det är väl det som ni pratar om, marknadsföring och konsumtion.Om folk börjar fråga efter de här produkterna.Då kanske vi får ett uppsving i fiskbranschen.

Ja, jag tror att man är jättedålig på att använda sin konsumentmakt i Sverigepå det sättet att man efterfrågar det här. Finns det inte.Så finns det inte. Men frågar man tillräckligt mycketså kanske någon som börjar börjar titta efter kanalerför att få in det som man frågar efter. Ja, alltså bifångsterska inte behöva gå till spillo helt och hållet heller,så det är absolut en viktig, en viktig del att medvetandegöraför att vi ska kunna ta tillvara på allting som vi tar upp.När du pratar om bifångster, då tänker du på att man är uteefter att fiska en viss fisk. Vanligtvis folk brukar fiskaoch då får man med lite nyheter i näten. Exakt exakt.

Du Jonny, de du möter i Svenska Insjöfiskarnas centralförbund,hur resonerar du kring sitt husbehovsfiskande i krisberedskapstermer? Ja, om vi börjarmed Svenska Insjöfiskarna så organiserar vi enbartde heltidsverksammaoch vi har ungefär 200 och all potential när det gällerhusbehovsfiske Fiske och binäringfiske. Det har ju egentligeninte funnits så mycket utrymme för. Hos oss. Framför alltgenom att det från myndighetshåll inte har varit önskvärtmed

någon sådan kategori, utan man. Har inte velat ha dem överhuvudtaget. Och är det så att vi ska ta vara på resursen i större omfattning, då måste vi fiska allsidigt. Och ta vara på alla arter. Det är jätteviktigt ur ett vårdperspektiv av fiskeresursen. Och då måste man titta på licenssystemet.

Ja. Det är därför jag är så, så på. När det gäller husbehovsfiskarna som en resurs och att vi jobbar med beredskapsfrågan på alla möjliga håll. Att få in dem i systemet.

Som Jonny nu säger att det har inte funnits något intresse att ha dem med överhuvudtaget. Men vi måste ju se dem som en jätteresurs framöver. I synnerhet på Gotland.

Hur funkar det? Licenssystemet idag eller inte funkar?

Jag tror att man kräver att ens den huvudsakliga inkomstkällan ska vara från fisket, och det har satt käppar i hjulet. På grund av kvoter och fredningstider och alla möjliga saker. Så är man en liten kustfiskare på Gotland så måste man göra andra saker också vid sidan om. Och om man gör andra saker vid sidan om så har man svårt att få licens alltså. Just det. Det är därskon klämmer. Bakvänt. Deltidsfiskerilicenser efterlyser vi, vilket de har i alla andra länder runt Östersjön utom Sverige. Kanske ska försöka få alla myndigheter inblandade, Vattenmyndigheten och länsstyrelserna och allt vad ni har nämnt. Att dra igång projekt och promotera så att folk vågar satsa på och bli fiskare.

Ja, jag tror att en bit i beredskapsfrågan är att se till nyrekryteringar inom yrket, att också stötta dem. Låt oss säga att fiskarna fiskar, men det måste ju finnas en. En mottagare som gör någonting med fisken för att skapa mer värde och göra den här konsumentpacken lokalt. Det känns ju i vårt fall här på Gotland just nu som en springande punkt. Lite förädlingen. Och. Att det finns lönebidragsmöjligheter till de människorna som tar hand om det där som fiskarna inte själva orkar med. Det kan handla om administration, det kan handla om tillskärning och förpackning och märkning och utkörning till butik.

Jo, men det kan mycket väl vara en av nycklarna. För det är väl något jag kan tycka att jag har hört också, att de vill kunna fokusera på sitt hantverk som fiske. Och det är hos oss i Västerbotten, så de har varit sin egen stödfunktion. Så har de haft frågor och problem så har de fått vända sig till sig själv egentligen. Med tanke på beredskap. Att öka livsmedelsförsörjningen i Sverige borde ju också innebära att man tittar på de här bristyrkena som har med livsmedelsförsörjningen att göra, och rikta in sina stödinsatser på att underlätta för dem att rekrytera och att skaffa utbildningar. Det finns ju liksom inga sådana

utbildningar någonstans idag för gymnasieelever att få in de i den blå branschen. Det påminner mig om det småskaliga fisket är. eller sägs i varje fall vara ett prioriterat område i fiskeripolitiken och i det svenska EU programmet med stödåtgärder. Hur ser ni på den prioriteringen så att säga?

Ja, så här. Ser man ju inte alls på det, utan vi som har jobbat med fiskefrågor i regionsammanhang har ju sett som någonting som katten har släpat in. När de här frågorna kommer upp.

Joakim, Hur tänker du om just det här? Att det prioriteras är ju enormt viktigt sen. Sen är jag väl kanske där att jag lutar inte på det förrän jag ser resultaten. För det är ju det småskaliga kustfisket. Det är ju alltså i ett lägedär vi har en större livsmedelskris, så blir det ju jätteviktigt med mat som man har tillgång till utan långa transportsträckor.

Och jag menar, i den värsta av världar kanske våra möjligheter att transporter blir väldigt avskurna och då måste vi. Då måste vi ha den här typen av beredskap. Då är småskaligt kustfiske viktigt. En viktig pusselbit i en större helhet.

Tack så väldigt mycket Jonny Ståhl, Riina Noodapera och Joakim Eriksson för att ni ville vara med i podden Landet. Stort tack ska ni ha!

Tack tack! Hej på er! Hej hej! Podden görs av Landsbygdsnätverket och på vår webb så kan ni läsa mer om småskaligt fiske, hållbara blå näringar och livsmedelsberedskap. Producent var Ingrid Whitelock och jag som heter Helene Almqvistsäger Tack till alla er som lyssnat!

Slut på transkribering.